

Διπλωματική Εργασία:
Εγκαταστάσεις λουτρών, φιλοξενίας και αναψυχής στην περιοχή Μώλος της Πάρου

Επιμέλεια: Κατσαφάδου Σωτηρία, Στέλλα Χριστίνα

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Διπλωματική Εργασία:
Εγκαταστάσεις λουτρών, φιλοξενίας και αναψυχής στην περιοχή Μώλος της Πάρου

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Δήμητρα Φύγκα

Επιμέλεια: Κατσαφάδου Σωτηρία
Στέλλα Χριστίνα

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Διπλωματική εργασία: Εγκαταστάσεις λουτρών, φιλοξενίας και αναψυχής στην περιοχή Μώλος της Πάρου

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Δήμητρα Φύγκα
Επιμέλεια: Κατσαφάδου Σωτηρία
Στέλλα Χριστίνα

Περίληψη

Κατά τη διάρκεια θερινών διακοπών στην Πάρο, ένα νησί με πολύ τουρισμό, η επίσκεψη μας στην μαγευτική, μη όμως αξιοποιημένη περιοχή Μώλος και η επαφή μας με τους κατοίκους των γειτονικών χωριών, μας παρακίνησε να ασχοληθούμε συστηματικά στη διπλωματική μας, με την περιοχή αυτή.

Η ύπαρξη βουνού από άργιλο στην περιοχή Μώλος σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η άργιλος ήδη χρησιμοποιείται, από τους κατοίκους του νησιού αλλά και από επισκέπτες, για τις θεραπευτικές ιδιότητες της, σε μία μη οργανωμένη παραλία, καθιστούν χρήσιμη τη δημιουργία ενός κτιρίου που θα περιλαμβάνει λουτρά και εγκαταστάσεις φιλοξενίας αλλά και απαραίτητη τη διαμόρφωση της παραλίας ούτως ώστε να γίνει πιο εύκολη η πρόσβαση σε αυτή καθώς και η χρήση της. Επιπλέον, η ύπαρξη των τριών χωριών (Μάρμαρα, Μάρπισσα, Πρόδρομος) κοντά στο Μώλο, με μεγάλο φυσικό πλούτο και αρχιτεκτονική ομορφιά μας έκανε να θέλουμε να τα συμπεριλάβουμε στην επέμβαση μας, δημιουργώντας εγκαταστάσεις αναψυχής σε επίπεδο master plan (Μάρμαρα - καλλιτεχνικό εργαστήριο, Μάρπισσα - υπαίθρια αγορά, Πρόδρομος - κήπος διοργάνωσης βραδιών ποίησης). Επιθυμώντας να συνδέσουμε τα επιμέρους τμήματα της μελέτης μας προτείνουμε ένα νέο δίκτυο μονοπατιών με διαπλατύνσεις για χώρους στάσης των επισκεπτών.

Η σχεδιαστική πρόταση προσπαθεί να ενσωματώσει απόλυτα τις υψομετρικές διαφορές, ξεκινώντας από το εσωτερικό του συγκροτήματος και τους απαραίτητους χώρους σε αυτό, καθώς και τη σύνθεση αυτών αποσκοπώντας στην καλύτερη και ομαλότερη λειτουργία τους. Στόχος είναι το κτίριο να εντάσσεται πλήρως στην τοπογραφία και να φαίνεται σα φυσική συνέχεια του εδάφους.

Το κτίριο διαθέτει χώρο υποδοχής - Lobby, πτέρυγα δωματίων (21 δωμάτια), πτέρυγα λουτρών (χώροι μασάζ, υδρομασάζ, πισίνα, λασπόλουτρο) και εμπλουτίζεται με χώρους αναψυχής (καφέ - εστιατόριο, χώρος μουσικής και αναγνωστήρια).

Το κτίριο είναι από μπετονένιο σκελετό και πέτρα Πάρου και διαθέτει εσωτερικούς τοίχους ελαφριάς κατασκευής. Εκτός από την πέτρα στο κτίριο γίνεται χρήση ξύλου, καλαμωτής, εμφανές μπετόν και μαρμάρου Νάξου.

University of Thessaly
Departure of Architecture Engineering

Diploma project: Facilities of bathing, accommodation and recreation at Molos of Paros

Supervisor: Dimitra Figka
Editors: Katsafadou Sotiria
Stella Xristina

Summary

During summer vacations on Paros, which is a touristic island, our visit at a quite attractive though non-developing place Molos and our contact with the residents of nearby villages motivated us to study methodically this area for our diploma project.

The occurrence of argil at Molos and the fact that this substance has already been used, in a non-organized seabeach, by both villagers and visitors due to its curative properties, make useful the creation of a building with baths and accommodation and necessitate configuration of the seabeach so as to become approachable and easily used. Moreover, the existence of three villages next to Molos (Marmara, Marpissa, Prodomos) with natural richness and architectural beauty generates the desire to include them to our proposal, creating recreation grounds in master plan (Marmara - artistic studio, Marpissa - open-air market, Prodomos - garden organizing recitations of poems). In order to connect all parts of our studying area, we propose a new net of paths with widenings for station points.

Our planning proposal attempts to incorporate hypsometric variations through the interior of the complex and its essential rooms, and also through their synthesis intending to their normal operation. Our aim is making the building be subsumed under the topography and seem a normal continuity of the ground.

In the interior of the building there is reception – lobby, 21 spare rooms, bathing rooms (massage, hydro massage, pool, mud bath) and places of amusement (café - restaurant, music room, reading room).

The building is constructed by reinforced concrete and stone of Paros, while the interior walls are made from wood and floating screed. Beyond the use of stone, we also make the use of wood, shading mat and marble of Naxos

Περιεχόμενα

Περιγραφή Τοποθεσίας	σελ. 7
Γενικά στοιχεία	σελ. 7
Ιστορικά στοιχεία	σελ. 9
Κυκλαδική αρχιτεκτονική	σελ.11
Περιοχή Μελέτης	σελ.15
Μώλος	σελ.17
Μάρμαρα ή Αρχοντοχώρι	σελ.23
Μάρπησσα	σελ.27
Πρόδρομος	σελ.31
Ιδέα και πορεία εξέλιξη της - διαδικασία εργασίας	σελ.35
Λουτρά	σελ.35
Επεμβάσεις στα χωριά	σελ.37
Μάρμαρα	σελ.39
Μάρπησσα	σελ.41
Πρόδρομος	σελ.43
Το κτίριο των λουτρών	σελ.45
Παραλία	σελ.49
Μονοπάτια	σελ.53
Πρόταση - Εγκαταστάσεις λουτρών, φιλοξενίας και αναψυχής στην περιοχή Μώλος της Πάρου	σελ.57
Κτιριολογικό πρόγραμμα	σελ.57
Κατασκευαστικές προτάσεις	σελ.83
Υλικά - αναφορές	σελ.95
Τελικό Μοντέλο	σελ.99

Περιγραφή Τοποθεσίας

Γενικά στοιχεία

Η Πάρος είναι το τρίτο μεγαλύτερο σε έκταση νησί στο σύμπλεγμα των Κυκλάδων. Το νησί έχει έκταση 195 τετραγωνικά χιλιόμετρα και ο πληθυσμός του, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, ανέρχεται στους 12.853 κατοίκους.

Στην ακτογραμμή της Πάρου σχηματίζονται μικροί και μεγάλοι όρμοι με αμμώδεις παραλίες. Σε αντίθεση με τον ορεινό όγκο που υψώνεται στο εσωτερικό του νησιού (Προφήτης Ηλίας, με υψόμετρο 770 μ.), στην περιφέρεια η γη είναι πεδινή, με πολλές καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Το έδαφος της αποτελείται από μεταμορφωμένα πετρώματα, κυρίως μάρμαρα, σχιστόλιθους και μικρή ποσότητα σμύριδας. Ο συγκερασμός των παραπάνω στοιχείων κάνουν το νησί να παρουσιάζει μεγάλο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον.

Ιστορικά στοιχεία

Από την αρχαιότητα, η Πάρος, λόγω της πλεονεκτικής της θέσης στο Αιγαίο Πέλαγος, αποτέλεσε κομβικό σταθμό με κέντρα τους όρμους της Παροικίας (όπου χτίστηκε η πρώτη πόλη του νησιού), της Νάουσας και του Δριού, επιτρέποντας την επικοινωνία της τόσο με την υπόλοιπη Ελλάδα όσο και με τις μικρασιατικές ακτές. Οι πρώτοι κάτοικοι του νησιού, εκμεταλλεόμενοι τους φυσικούς περιβαλλοντικούς πόρους, τις πλούσιες πεδινές εκτάσεις και το λευκό παριανό μάρμαρο, που συναντάται σε μεγάλα κοιτάσματα, ασχολήθηκαν με τη γεωργία και το εμπόριο, αναδεικνύοντας το νησί σε μεγάλη ναυτική δύναμη.

Η Πάρος αρχικά αποτέλεσε μέρος του μινωικού κράτους ενώ σταδιακά υποτάχθηκε στους Ίωνες, στους Αρκάδες, στο αθηναϊκό κράτος και στο μακεδονικό, μέχρι το 2ο αιώνα π.Χ. που περιήλθε στην κυριαρχία των Ρωμαίων. Κατά τη διάρκεια της κλασικής και ρωμαϊκής περιόδου, το μάρμαρο εξακολουθεί να κατέχει πρωταγωνιστικό ρόλο στην οικονομία του νησιού καθώς ήταν ένα από τα περιζήτητα υλικά της αρχιτεκτονικής και της γλυπτικής.

Στις απαρχές της μεσαιωνικής περιόδου και ενώ άρχιζε να εξαπλώνεται ο Χριστιανισμός στο νησί, οι Γότθοι και οι Σλάβοι, το λεηλάτησαν με επιδρομές, καταστρέφοντας την πρώτη πόλη του νησιού. Οι βυζαντινοί κυρίαρχοι, χρησιμοποίησαν το παριανό μάρμαρο και οικοδόμησαν το ναό της Εκατονταπυλιανής, γύρω από τον οποίο δημιουργήθηκε η νέα πόλη της Παροικίας. Κατά τη διάρκεια της φραγκοκρατίας, κατασκευάστηκαν τα πρώτα κάστρα, σηματοδοτώντας την ακμή του παριανού μαρμάρου με την εξαγωγή του στην Πελοπόννησο, την Επτάνησο και τις ιταλικές ακτές.

Τη νεότερη εποχή, η Πάρος καταλήφθηκε από τους Τούρκους και κατά την περίοδο των τουρκοβενετικών και ρωσοτουρκικών πολέμων οι στόλοι τους εγκαταστάθηκαν στα λιμάνια του νησιού προκαλώντας πολλαπλές καταστροφές. Μετά την Ελληνική Επανάσταση του 1821, το νησί προσαρτήθηκε στο νέο κράτος.

Σήμερα οι κάτοικοι ασχολούνται με την αλιεία, τη γεωργία, την κτηνοτροφία και τον τουρισμό. Το νησί παράγει ετησίως μεγάλες ποσότητες οίνου με συνέπεια να έχει μικρές βιομηχανικές μονάδες οινοποίησης, καθώς επίσης βαμβάκι, λάδι και σύκα. Η ύπαρξη πλούσιων ορυκτών πόρων εξακολουθεί να αξιοποιείται από τους κατοίκους.

Κυκλαδική αρχιτεκτονική

Η λαϊκή αρχιτεκτονική των Κυκλάδων παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και έχει αποτελέσει αντικείμενο πολλών μελετών. Το ενδιαφέρον αυτό απεικονίζεται τόσο στους οικισμούς ως σύνολα (πολεοδομική και αρχιτεκτονική συγκρότηση) όσο και στα επιμέρους στοιχεία τους, που είναι οι κατοικίες, οι ναοί, οι δρόμοι, τα πλατώματα των οικισμών ή οι μεμονωμένοι περιστεριώνες και οι μύλοι.

Η λαϊκή κυκλαδίτικη αρχιτεκτονική χαρακτηρίζεται από την αυστηρή γεωμετρικότητα των κτισμάτων της και τη λειτουργικότητά τους. Οι γενικές συνθήκες - κλίμα, τοπίο, δομικά υλικά - που επικρατούν στις Κυκλάδες προσδίδουν ενιαίο ύφος στην αρχιτεκτονική ωστόσο, οι τοπικές διαφορές δημιουργούν ποικιλία παραλλαγών των βασικών λύσεων που έχουν επινοηθεί και αυξάνουν το ενδιαφέρον. Οι ουσιαστικότερες διαφορές, προκύπτουν από τη χρήση νέων, αμιγώς τοπικών λύσεων σχετικά με την κατασκευή και την αρχιτεκτονική καθώς και από τις διαφορές στην κοινωνική διαστρωμάτωση και στην ιστορία του κάθε νησιού.

Ο βασικός τύπος της κυκλαδίτικης λαϊκής κατοικίας είναι το ορθογώνιας κάτοψης μονόχωρο σπίτι με επίπεδη στέγη. Τα σπίτια αυτά είναι λιθόδημητα, με λίγα και μικρά ανοίγματα καθώς το έντονο φως, ο δυνατός αέρας και η έλλειψη επαρκούς ξυλείας δεν επιτρέπουν την κατασκευή μεγάλων κουφωμάτων. Επιπλέον, η έλλειψη ξυλείας δεν επιτρέπει την κατασκευή μεγάλου μήκους δοκών, γι' αυτό συχνά γίνεται χρήση ενός ενδιάμεσου τόξου για τη στήριξη των δοκών της στέγης κατά τις περιπτώσεις όπου το άνοιγμα είναι μεγαλύτερο από το μήκος τους.

Το εσωτερικό των σπιτιών είναι σχετικά απλό, αφού σε πολλές περιπτώσεις, μια υψομετρική διαφορά τονίζει και τη λειτουργία του τμήματος του εσωτερικού χώρου που προορίζεται για τον ύπνο. Στους τοίχους κατασκευάζονται κόγχες, που προορίζονται για την τοποθέτηση σκευών. Ένα δεύτερο ορθογώνιο εφάπτεται ως επέκταση του αρχικού οικήματος ή τοποθετείται υπερκείμενο, για να δημιουργήσει διώροφο σπίτι, του οποίου η προσπέλαση γίνεται με εξωτερική λίθινη κλίμακα. Στην αυλή τοποθετούνται ο φούρνος, η αποθήκη και η στέρνα.

Εξωτερικά, τα κυκλαδίτικα σπίτια εμφανίζουν μια έντονη γεωμετρική μορφή και οι ισχυρές φωτοσκιάσεις επάνω στους κυβόσχημους και λευκούς όγκους τους προσδίδουν ιδιαίτερη πλαστικότητα. Η λευκότητα των σπιτιών του Αιγαίου οφείλεται σε νόμο της δικτατορίας Μεταξά ενώ αρχικά τα σπίτια έμεναν με το χρώμα των υλικών από τα οποία ήταν χτισμένα, χωρίς επίχρυσμα ή ασβέστωμα, έχοντας έτσι χρώμα σχεδόν ίδιο με το κατά κανόνα πετρώδες και άδεντρο περιβάλλον, αποκτώντας μια φυσική παραλλαγή που τα προστάτευε από τους πειρατές. Η πρόνοια για την οχύρωση των οικισμών στις Κυκλάδες αποδεικνύεται τόσο από το γεγονός ότι τα σπίτια πολλών οικισμών είναι διατεταγμένα κατά ομόκεντρες ζώνες όσο και από το δαιδαλώδες και δυσνόητο οδικό δίκτυο.

Τα σπίτια των Κυκλάδων εμφανίζουν και διακοσμητικά στοιχεία, παρά τη γεωμετρικότητα των μορφών, τη σαφήνεια και τη λιτότητα που υπαγορεύουν οι κατασκευαστικές και λειτουργικές λύσεις. Συχνά παρατηρούνται λαξευτές παραστάδες και υπέρθυρα, διάτρητοι ανάγλυφοι φεγγίτες που τοποθετούνται πάνω από τα παράθυρα για την πλήρωση των ανακουφιστικών τόξων. Η παρουσία ορισμένων δυτικών μορφολογικών στοιχείων εξηγείται από τη μακρόχρονη κατοχή των νησιών από τους Φράγκους και τους Ενετούς. Οι περισσότεριών, ιδιότυπες κατασκευές, με διάτρητες προσόψεις είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα συνδυασμού λειτουργικότητας και πρωτοτυπίας.

Τυπικό Μονόχωρο σπίτι

Περιοχή Μελέτης

Η περιοχή μελέτης βρίσκεται ανατολικά της Πάρου και εκτείνεται στην περιοχή Μώλος και στα γειτονικά χωριά Μάρμαρα, Μάρπησσα, Πρόδρομος, που όλα συνδέονται μεταξύ τους με περιφερειακή οδό αλλά και με αγροτικούς δρόμους.

Αεροφωτογραφία περιοχής μελέτης, Google Earth

Μώλος

Ο όρμος του Μώλου βρίσκεται 17 χλμ. ανατολικά της Παροικίας και πήρε το όνομα του από τον κλειστό κόλπο της περιοχής. Πρόκειται για μία μη οργανωμένη παραλία που περικλείεται από τους λόφους Κέφαλος και Αντικέφαλος.

Αεροφωτογραφία Μώλου, Google Earth

Τρισδιάστατη απεικόνιση Μώλου, Google Earth

Στην κορυφή του λόφου Κέφαλος δεσπόζει η Ιερά Μονή του Αγίου Αντωνίου του 16ου αιώνα ενώ κάτω από τη μονή υπάρχουν ερείπια παλιών ναών, που οι περισσότεροι ήταν δισητούστατοι, ορθόδοξοι και καθολικοί. Στον ίδιο λόφο διακρίνονται τα ίχνη του βενετσιάνικου κάστρου, που λέγεται και κάστρο της Ωριάς (από την γυναίκα του άρχοντα Νικολάου Σομαρίππα που τον 16ο αιώνα αντιμετώπισε τον Οθωμανό ναύαρχο και καταδρομέα Μπαρμπαρόσσα). Στους πρόποδες του χαμηλού βουνού Αντικέφαλος, βορειοανατολικά από τον οικισμό η αρχαιολογική σκαπάνη έφερε στο φως αρχαία κεραμεία ενώ οι αρχαιολόγοι ερευνητές του τόπου θεωρούν ότι εδώ βρίσκεται η αρχαία πόλη Υρία, η οποία είναι θαμμένη κάτω από τις επιχώσεις.

Ιερά Μονή Αγίου Αντωνίου

Ίχνη βενετσιάνικου κάστρου

Στον όρμο του Μώλου, μεταξύ Κέφαλου και Αντικέφαλου, υπάρχει λόφος υψομέτρου 32 μ., από πράσινη και κόκκινη άργιλο - ιλλήτης -, στοιχείο πολύτιμο για τον οργανισμό, πλούσιο σε θρεπτικά συστατικά (μέταλλα και ιχνοστοιχεία) που εξηγούν τις θεραπευτικές και καλλυντικές του ιδιότητες. Η απορροφητική ικανότητα της αργίλου που εξαρτάται από την ποσότητα και τη σύνθεση των μετάλλων που περιέχει, και η δυνατότητα ανταλλαγής ιόντων με το σώμα στην οποία οφείλει τις αποτοξινωτικές της ιδιότητες είναι τα δύο βασικά χαρακτηριστικά της. Η πράσινη και κόκκινη άργιλος συνίσταται αποκλειστικά για εξωτερική χρήση για τον καθαρισμό, την αποτοξίνωση, την υγεία και τη καλή εικόνα της επιδερμίδας. Τα ιχνοστοιχεία που περιέχει είναι αντιοξειδωτικά, δρουν ενάντια στη γήρανση, στην κυτταρίτιδα και τη χαλάρωση του δέρματος.

Λόφος αργίλου

Μάρμαρα ή Αρχοντοχώρι

Ο οικισμός των Μαρμάρων βρίσκεται 1 χλμ. δυτικά του Μώλου. Η παλιά ονομασία - Αρχοντοχώρι - προήλθε από την ύπαρξη μεγάλων αρχοντικών σπιτιών, πλουσίων οικογενειών του τόπου ενώ η νέα - Μάρμαρα - από την έντονη παρουσία μαρμάρου στα σπίτια και τις εκκλησίες της περιοχής. Ο σημερινός οικισμός αποτελεί μέρος του παλιού, ο οποίος εκτεινόταν ως την παραλία του Μώλου και κατ' επέκταση το λόφο του Αντικέφαλου, στον οποίο όπως είπαμε έχουν βρεθεί τα αρχαία κεραμεία, και καταστράφηκε από τα παλιρροιακά κύματα που προκλήθηκαν από έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης. Πρόκειται για ένα μεσαιωνικό αγροτικό χωριό που κατοικείται από 650 κατοίκους και έχει ήπιο κλίμα.

Αεροφωτογραφία Μαρμάρων, Google Earth

Μάρμαρα

Το χωριό των Μαρμάρων δεν προσφέρει δυνατότητες διαμονής αλλά διαθέτει παλιά αρχοντόσπιτα, μικρές αυλές, μαρμάρινες γούρνες (όπου τα παλιά χρόνια συνήθιζαν οι γυναίκες του χωριού να πλένουν τα βαριά τους ρούχα) και μικρές παραδοσιακές εκκλησίες (με ενσωματωμένα αρχιτεκτονικά μέλη παλαιότερων αρχαίων ναών), που εκτείνονται γύρω από ένα δαιδαλώδες σύστημα στενοσόκακων. Ο οικισμός διαθέτει επίσης νηπιαγωγείο και την έδρα του τυροκομείου της Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών της Πάρου.

Αρχοντόσπιτο, Μάρμαρα

Γούρνες, Μάρμαρα

Μάρπησσα

Ο οικισμός της Μάρπησσας βρίσκεται 1,5 χλμ. δυτικά του Μώλου και είναι χτισμένος αμφιθεατρικά στην πλαγιά ενός χαμηλού λόφου, υψομέτρου 40 μ. Το χωριό πήρε το όνομά του από την κόρη του μυθολογικού βασιλιά της Αιτωλίας Ευήνου (Όμηρος, Ιλιάδα), κατοικείται από 500 περίπου κατοίκους και το κλίμα του είναι ήπιο.

Η Μάρπησσα προσφέρει δυνατότητες διαμονής και αναψυχής. Αν και είναι ένα μικρό χωριό, διαθέτει τρία μουσεία (το μικρό Βυζαντινό Μουσείο, το Μουσείο γλυπτικής του Νίκου Περαντινού και τη μικρή λαογραφική συλλογή) και κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών, οι κάτοικοι διοργανώνουν διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις και εκθέσεις ζωγραφικής. Το χωριό διαθέτει τοπικό αγροτικό ιατρείο, φαρμακείο, αστυνομικό τμήμα, νηπιαγωγείο, δημοτικό σχολείο και γυμνάσιο.

Αεροφωτογραφία Μάρπησσας, Google Earth

Μάρπησσα

Η αρχιτεκτονική και η ρυμοτομία του οικισμού παρουσιάζουν ενδιαφέρον ενώ τα περισσότερα καλοδιατηρημένα σπίτια του ανάγονται στον 16ο και 17ο αιώνα. Οι παλιοί ανεμόμυλοι, οι κατάλευκες παλιές εκκλησίες και τα στενοσόκακα συμπληρώνουν τη γραφικότητα του οικισμού.

Παλιοί ανεμόμυλοι, Μάρπησσα

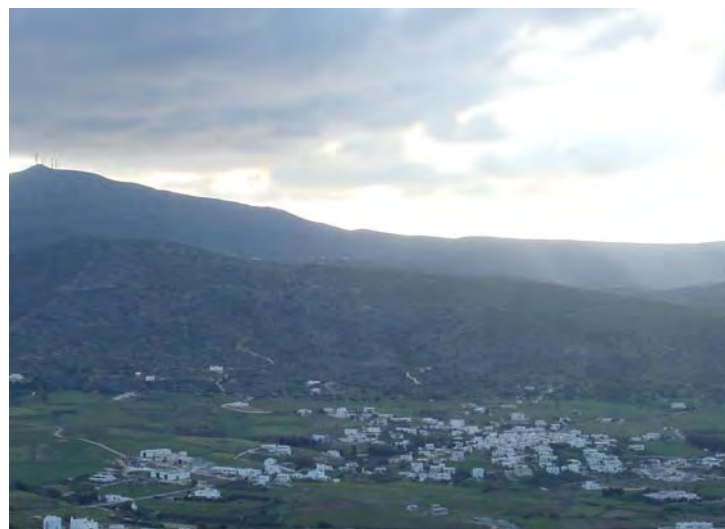
Στενοσόκακα, Μάρπησσα

Πρόδρομος

Ο οικισμός του Προδρόμου βρίσκεται 2 χλμ. δυτικά του Μώλου και πήρε το όνομα του από την κεντρική εκκλησία του χωριού που χτίστηκε τον 17ο αιώνα (Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος). Το χωριό είναι χτισμένο σε εύφορη περιοχή με περιβόλια και άλλες καλλιέργειες, το κλίμα του είναι ήπιο και οι κάτοικοι του ανέρχονται στους 350. Τα άσπρα σπίτια, τα στενοσόκακα, οι παλιές μικρές, παραδοσιακές εκκλησίες και τα μοναστήρια συνιστούν την αρχιτεκτονική του χωριού. Ο Πρόδρομος αποτελεί το τόπο γέννησης του Αρχίλοχου - μεγάλου λυρικού ποιητή της αρχαιότητας.

Αεροφωτογραφία Προδρόμου, Google Earth

Πρόδρομος

Ο Πρόδρομος δεν προσφέρει δυνατότητες διαμονής αλλά διαθέτει εργαστήριο αιογραφίας, τοπικό αγροτικό ιατρείο και νηπιαγωγείο. Η είσοδος του χωριού σχεδιάστηκε με λεπτομέρεια, καθώς ο δρόμος περνάει κάτω από μία καμάρα, ανάμεσα σε δύο παλιά παρεκκλήσια χτισμένα από το 1687 ενώ διατηρείται μονοπάτι, στρωμένο με μεγάλες μαρμαρινες πλάκες, που δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια των Βυζαντινών χρόνων για να εξυπηρετεί την επικοινωνία και το εμπόριο στην ενδοχώρα του νησιού και συνδέει μέσα από ελαιώνες και αμπελώνες το χωριό με άλλα γειτονικά χωριά.

Είσοδος Προδρόμου

Στενοσόκακα, Πρόδρομος

Γούνες, Πρόδρομος

Ιδέα και πορεία εξέλιξη της - διαδικασία εργασίας

Η Πάρος είναι ένα νησί το οποίο προσελκύει επισκέπτες ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες. Κατά τη διάρκεια της δικής μας επίσκεψης στο νησί και ειδικά στον όρμο του Μώλου διαπιστώσαμε ότι η χρήση της αργίλου, που αφθονεί στην περιοχή, χρησιμοποιείται τόσο από τους κατοίκους όσο και από τους επισκέπτες, σε μία μη οργανωμένη και μη αξιοποιημένη παραλία. Ταυτόχρονα ήρθαμε σε επαφή με τους κατοίκους των γειτονικών χωριών και συζητήσαμε μαζί τους για τη στάση τους απέναντι στο διαρκώς αυξανόμενο φαινόμενο του τουρισμού στο νησί με σκοπό να μπορούμε στη θέση τους και να κατανοήσουμε τις ανάγκες και τον τρόπο ζωής τους. Οι παρατηρήσεις αυτές, μας παρακίνησαν να ασχοληθούμε συστηματικά στη διπλωματική μας εργασία, με την περιοχή αυτή και να επέμβουμε με τρόπο φιλικό απέναντι στο περιβάλλον και στους κατοίκους της.

Η ύπαρξη λόφου από άργιλο στην περιοχή Μώλος σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η άργιλος ήδη χρησιμοποιείται για τις θεραπευτικές της ιδιότητες, καθιστούν χρήσιμη την ενέργεια δημιουργίας ενός κτιρίου που θα περιλαμβάνει λουτρά και εγκαταστάσεις φιλοξενίας. Οι εγκαταστάσεις αυτές θα χρησιμοποιούνται από κατοίκους του νησιού και επισκέπτες όλων των ηλικιών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Λουτρά

Το λουτρό σαν έννοια περιλαμβάνει τόσο τη σωματική εξυγίανση όσο και τη ψυχική ευεξία. Τα πρώτα βαλανεία σε Ελλάδα, Ιταλία και αργότερα Τουρκία καθώς και οι μετέπειτα εξελιγμένες θέρμες, πρώιμες μορφές των λουτρικών εγκαταστάσεων, κατείχαν σημαντική θέση στην εκάστοτε κοινωνία, αφού αποτέλεσαν σε όλες τις εποχές κέντρα συναντήσεων και κοινωνικών συναναστροφών, χώρους επικοινωνίας και διασκέδασης όπου συγκεντρώνονταν όλοι οι πολίτες μετά από τη δουλειά τους ως μία ένδειξη πολιτισμού. Η ύπαρξη των λουτρών στόχευε στην καθαρότητα και θεραπεία του σώματος και του πνεύματος μέσα από μια ιεροτελεστία που περιλάμβανε το λούσιμο και την επάλειψη του σώματος με έλαια καθώς και διάφορες άλλες δραστηριότητες και υπηρεσίες για τους επισκέπτες τους (αθλητικά κέντρα με παλαιότερες, σφαιριστήρια, πισίνες κολύμβησης ενώ αργότερα προστέθηκαν και βιβλιοθήκες, πάρκα, θέατρα για απαγγελία ποίησης και για παραστάσεις, μέχρι εστιατόρια, ξενώνες, κομμωτήρια, εμπορικά καταστήματα και οίκοι ανοχής). Ωστόσο σήμερα, τα λουτρά χρησιμοποιούνται περισσότερο τους θερινούς μήνες από άτομα ηλικιωμένα κυρίως για προληπτικούς και όχι τόσο θεραπευτικούς λόγους.

Επεμβάσεις στα χωριά

Με σκοπό την επαναφορά της παλαιότερης ταυτότητας των λουτρών που συνδύαζε τη σωματική με τη πνευματική υγεία, παράλληλα με τη δημιουργία κτιρίου στο Μώλο, που περιλαμβάνει εγκαταστάσεις λουτρών και φιλοξενίας, αξιοποιούμε την αρχιτεκτονική ομορφιά των τριών γειτονικών χωριών (Μάρμαρα, Μάρπησσα, Πρόδρομος) και το φυσικό πλούτο της παραλίας του Μώλου προτείνοντας εγκαταστάσεις αναψυχής και ένα νέο δίκτυο μονοπατιών που συνδέει τα επιμέρους τμήματα της μελέτης μας.

Οι εγκαταστάσεις αναψυχής που προτείνονται για τα χωριά αναπτύσσονται σε επίπεδο master plan και ανταποκρίνονται στα χαρακτηριστικά και την ιστορία του καθενός από αυτά.

Μάρμαρα

Στα Μάρμαρα επιλέγεται παλιό εγκαταλελειμμένο αρχοντικό σπίτι που βρίσκεται στο δρόμο που ενώνει το χωριό με τη Μάρπησσα, για να δημιουργηθεί καλλιτεχνικό εργαστήριο με στόχο την αφύπνιση των καλλιτεχνικών ριζών του χωριού, αφού στο παρελθόν υπήρχαν εκεί κεραμεία. Ο σκοπός είναι να αναδείξουμε την αρχιτεκτονική του παλιού αρχοντικού χωρίς να επέμβουμε σε αυτή αλλά τοποθετώντας στο εσωτερικό ξύλινα κουτιά τα οποία δημιουργούν χώρους για το εργαστήριο.

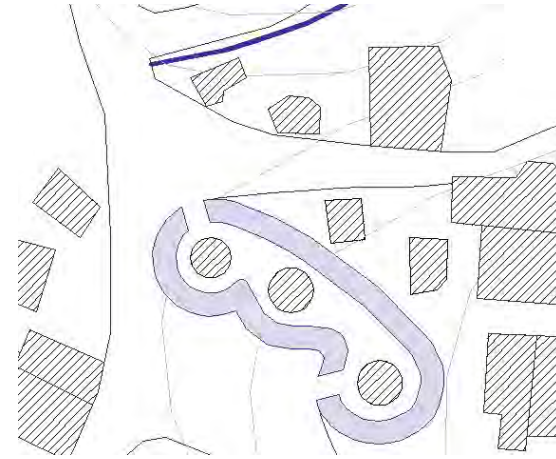
Καλλιτεχνικό εργαστήριο, Κλίμακα 1:500

Σημείο επέμβασης, Μάρμαρα

Μάρπησσα

Στη Μάρπησσα επιλέγεται ο χώρος των παλιών και εγκαταλελειμμένων ανεμόμυλων στο κέντρο του χωριού για τη δημιουργία υπαίθριας αγοράς και αναψυκτηρίου γύρω από αυτούς, αποσκοπώντας στην αναβάθμιση της περιοχής και στη δημιουργία ενός νέου χώρου εστίασης για τους κατοίκους της. Η υπαίθρια αγορά έχει τη μορφή ενός ξύλινου «σωλήνα» που περιβάλλει τους ανεμόμυλους, σαν μια προσπάθεια ανάδειξης τους. Σε ορισμένα σημεία το περίβλημα διακόπτεται οριοθετώντας τις εισόδους της αγοράς.

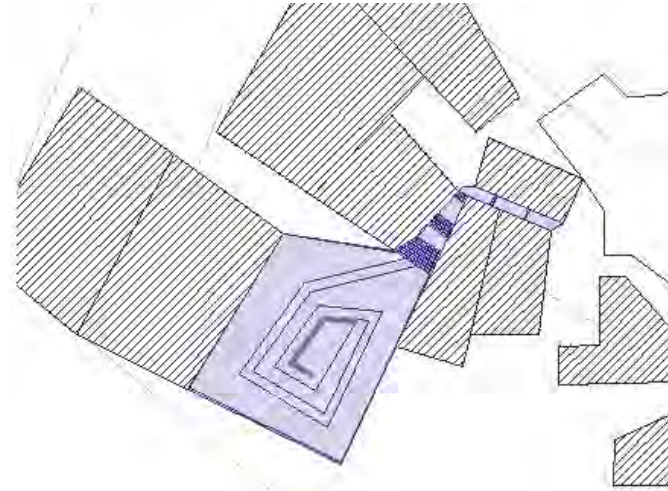
Υπαίθρια αγορά, Κλίμακα 1:500

Σημείο επέμβασης, Μάρπησσα

Πρόδρομος

Στον οικισμό του Προδρόμου επιλέγεται ακάλυπτος χώρος στη μία άκρη του χωριού για τη δημιουργία κήπου - πάρκου αφιερωμένου στη μνήμη του ποιητή Αρχίλοχου, ο οποίος γεννήθηκε εκεί. Μέσα από ένα στενό διάδρομο σκεπασμένο εν μέρει με καλαμωτή, ο επισκέπτης οδηγείται στο πάρκο μέσα από ένα μαρμαρόστρωτο μονοπάτι που καταλήγει μέσα από πυκνά και ψηλά δέντρα, σε χώρο διοργάνωσης βραδιών ποίησης.

Κήπος, Κλίμακα 1:1000

Σημείο επέμβασης, Πρόδρομος

Το κτίριο των λουτρών

Σε ένα αρχικό στάδιο διατάξαμε τα λουτρά και τις εγκαταστάσεις φιλοξενίας εκατέρωθεν ενός κοινού χώρου υποδοχής - άξονα σύνδεσης και επικοινωνίας, δίνοντας τη μορφή Π στο κτίριο. Επιπλέον, προσθέσαμε ένα δεύτερο όγκο σχήματος Γ, με σκοπό τη δημιουργία μίας αυλής που εσωκλείεται από αυτούς και τοποθετήσαμε εκεί ένα καφέ - εστιατόριο και βοηθητικούς χώρους - γραφεία προσωπικού.

Στην πορεία εξέλιξης της σχεδιαστικής πρότασης στοχεύοντας στην καλύτερη και ομαλότερη λειτουργία των χώρων, το καφέ - εστιατόριο και τα γραφεία μεταφέρθηκαν στον αρχικό όγκο, πιο κοντά στο χώρο υποδοχής ενώ οι λειτουργίες του δεύτερου όγκου αντικαταστάθηκαν με συμπληρωματικές λουτρικές εγκαταστάσεις.

Επιθυμώντας να αυξήσουμε τον αριθμό των δωματίων προσθέσαμε στο τέλος του αρχικού όγκου από την πλευρά των δωματίων, ένα ακόμα κομμάτι συνεχίζοντας τις εγκαταστάσεις φιλοξενίας και δημιουργώντας ένα δεύτερο Π σε φυσική συνέχεια του πρώτου.

Στη συνέχεια, μελετώντας σε βάθος την κάτοψη και τους εσωτερικούς χώρους του κτιρίου οι δύο όγκοι που προέκυψαν πλησίασαν μεταξύ τους ώσπου ενώθηκαν στη σημερινή μορφή, διατηρώντας ωστόσο την εσωτερική αυλή.

Ταυτόχρονα οι διάδρομοι της πτέρυγας των δωματίων δέχτηκαν διαπλατύνσεις ώστε να μπορούν να φιλοξενήσουν δύο επιπλέον χρήσεις, το χώρο μουσικής και το αναγνωστήριο.

Η τελική μορφή του κτιρίου, που προέκυψε κατά τη πορεία εξέλιξης του, είναι ένας τεθλασμένος γραμμικός όγκος.

Πορεία εξέλιξης κτιρίου

Η σχεδιαστική πρόταση προσπαθεί να ενσωματώσει απόλυτα τις υψομετρικές διαφορές, ξεκινώντας από το εσωτερικό του συγκροτήματος και τους απαραίτητους χώρους σε αυτό μέχρι ακόμα και τις στέγες οι οποίες ακολουθούν τις διακυμάνσεις του εδάφους και διαμορφώνονται ανάλογα με τους χώρους που στεγάζουν. Στόχος είναι το κτίριο να εντάσσεται πλήρως στην τοπογραφία και να φαίνεται σα φυσική συνέχεια του εδάφους.

Μακέτα εργασίας, Κλίμακα 1:200

Παραλία

Η σχεδιαστική πρόταση συμπληρώνεται με τη διαμόρφωση της παραλίας του Μώλου και την κατασκευή ξύλινης «εξεέδρας». Η «εξεέδρα» αυτή αποτελεί προέκταση του λόφου της αργίλου, διαμορφώνεται σε δύο διαφορετικά υψομετρικά επίπεδα (+0.10μ., +2.10 μ.) που συνδέονται με ράμπες και διαθέτει χώρους φυσικής σκίασης από αλμυρίκια (δενδρύλλιο που συναντάται σε παραθαλάσσιες εκτάσεις της Ελλάδας και της Μεσογείου). Κοντά στη παραλία προστίθεται υπαίθριος χώρος στάθμευσης δεκαπέντε αυτοκινήτων με σκίαση που επιτυγχάνεται με τη φύτευση αλμυρικών.

Μονοπάτια

Η πρόταση ενός νέου δικτύου μονοπατιών στοχεύει στη σύνδεση του κτιρίου με τα γειτονικά χωριά και τις προτεινόμενες σε αυτά εγκαταστάσεις καθώς και με το χώρο στάθμευσης και την παραλία του Μώλου και εξαπλώνεται εκατέρωθεν του. Από δεξιά ο επισκέπτης οδηγείται στην παραλία με την ειδικά διαμορφωμένη εξέδρα, στο χώρο στάθμευσης και στο ανώτερο σημείο του λόφου της αργίλου από όπου μπορεί να απολαύσει θέα προς ολόκληρο τον όρμο καθώς και τα γειτονικά νησιά (Νάξος, Ίος). Από αριστερά το δίκτυο του μονοπατιού ακολουθεί μία πορεία ανάβασης προς το λόφο του Αγίου Αντωνίου που με παρακλάδι ο επισκέπτης φτάνει στην κορυφή του από όπου μπορεί να διακρίνει πανοραμική ολόκληρη την περιοχή μελέτης καθώς και άλλα χωριά του νησιού. Κατεβαίνοντας από το λόφο, το μονοπάτι διασχίζει δασύλλιο με άπλετη σκιά και κατευθύνεται στα τρία γειτονικά χωριά. Ένα πρώτο παρακλάδι οδηγεί στη Μάρπησσα και στο προτεινόμενο χώρο της αγοράς, ένα δεύτερο στα Μάρμαρα και το καλλιτεχνικό εργαστήριο, ενώ το μονοπάτι συνεχίζει μέχρι και το πάρκο αφιερωμένο στη μνήμη του ποιητή Αρχίλοχου, στον Πρόδρομο. Το δίκτυο αυτό σχηματίζει διαπλατύνσεις σε ορισμένα σημεία του όπου ο επισκέπτης μπορεί να ξεκουραστεί και να ατενίσει τη θέα.

Πρόταση - Εγκαταστάσεις λουτρών, φιλοξενίας και αναψυχής στην περιοχή Μώλος της Πάρου

Κτιριολογικό πρόγραμμα

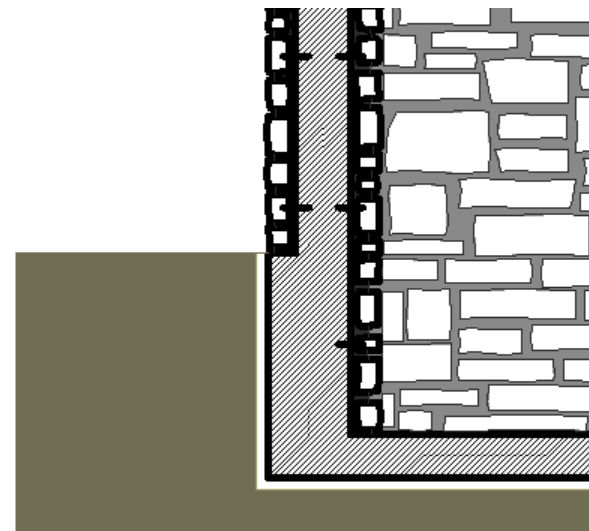
Η είσοδος του κτιρίου, που βρίσκεται στο +0.00 μ., γίνεται από το κέντρο του με έναν χώρο υποδοχής - Lobby, όπου βρίσκεται η reception, τα γραφεία του προσωπικού (οικονομικού συμβούλου, λογιστή, διευθυντή) με βοηθητικούς χώρους (κουζινάκι και w.c.) καθώς και κοινόχρηστα w.c. Δεξιά του χώρου υποδοχής υπάρχει μία ράμπα που οδηγεί στο επίπεδο του -1.50 μ., όπου υπάρχει καφέ και εστιατόριο όπως και επικοινωνία με μικρό εξωτερικό χώρο. Στο ίδιο επίπεδο, ένας διάδρομος οδηγεί στην πτέρυγα των δωματίων (δεκαπέντε δωμάτια) με τους δικούς τους κοινόχρηστους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους, την μικρή λινοθήκη, το χώρο μουσικής και το αναγνώστηριο. Στην πτέρυγα των δωματίων και κοντά στο χώρο μουσικής υπάρχει σκάλα που οδηγεί στο επίπεδο του -4.70 με δωμάτια (έξι ακόμα δωμάτια) και ένα ακόμα αναγνώστηριο. Στο ίδιο επίπεδο (-4.70 μ.) οδηγεί μία ακόμα σκάλα που βρίσκεται δίπλα στην κουζίνα της καφετέριας, όπου υπάρχει αποθήκη που δεν επικοινωνεί με τα δωμάτια. Αριστερά του χώρου υποδοχής συναντάται ένας χώρος ενημέρωσης για τις εγκαταστάσεις λουτρών και μία ακόμα ράμπα που οδηγεί στο επίπεδο +1.10 μ. όπου βρίσκονται τα αποδυτήρια, δύο χώροι μασάζ και δεξιά ατομικοί χώροι υδρομασάζ και λασπόλουτρου. Στο επίπεδο +1.60 μ. βρίσκονται δύο ακόμα χώροι μασάζ ενώ στο επίπεδο +2.10 μ. δύο χώροι υδρομασάζ, στους οποίους μεταβαίνεις με ράμπες και διαδρόμους που επιτρέπουν την οπτική επαφή με το διάδρομο που οδηγεί στους ατομικούς χώρους υδρομασάζ και λασπόλουτρου. Ακριβώς πάνω από τα αποδυτήρια, στο επίπεδο +3.60 μ., βρίσκεται χώρος διαλογισμού. Στο τελευταίο επίπεδο, το +2.65, υπάρχει πισίνα και κοινόχρηστος χώρος λασπόλουτρου με πάγκους και γούρνες για τους επισκέπτες. Η πρόσβαση στο τελευταίο αυτό επίπεδο πραγματοποιείται με το σύνολο των ραμπών που ξεκινούν από τα αποδυτήρια καθώς και με σκάλα που βρίσκεται στο τέλος του διαδρόμου των ατομικών λουτρών.

Κατασκευαστικές προτάσεις

Το κτίριο είναι από μπετονένιο σκελετό και πέτρα Πάρου, χτισμένο με ημιλαξευτή ανισόδομη λιθοδομή και εσωτερικούς τοίχους ελαφριάς κατασκευής.

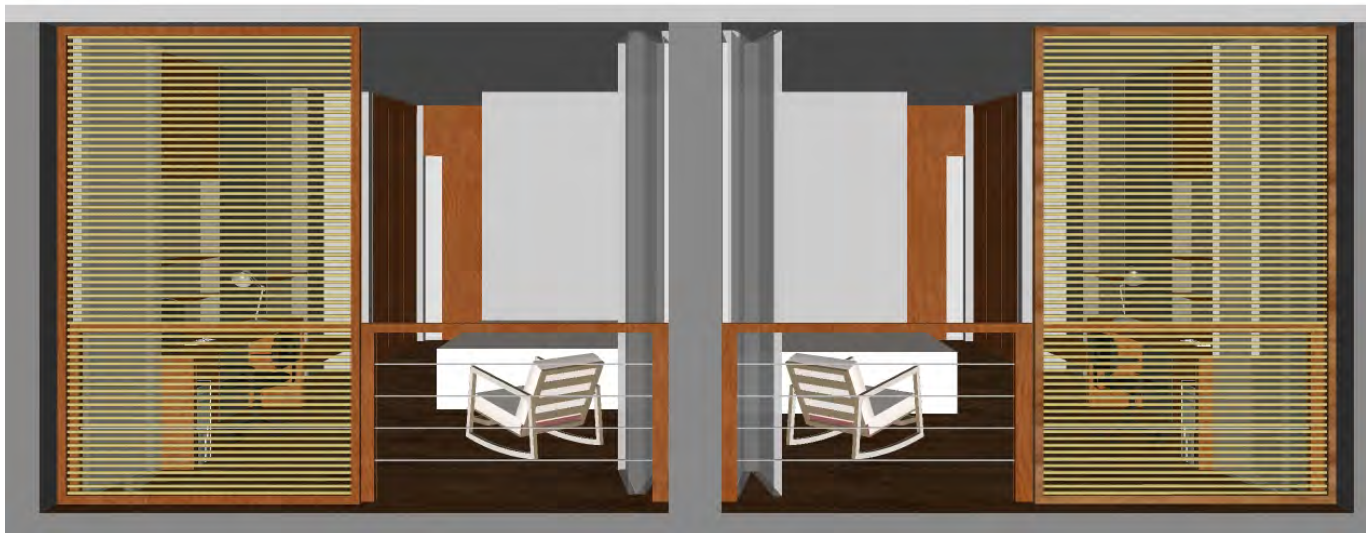

Πέτρα Πάρου

Λεπτομέρεια τοίχου, Κλίμακα 1:50

Στους εσωτερικούς τοίχους των γραφείων, των αποδυτήριων και των ατομικών λουτρών καθώς και στη λινόθηκη, στο χώρο μουσικής και στα αναγνωστήρια χρησιμοποιείται γυψοσανίδα πάχους 0.12 μ. Οι τοίχοι των δωματίων είναι από μπετόν και γυψοσανίδες που έχουν τοποθετηθεί έτσι ούτως ώστε να δημιουργούν εσοχές για ράφια.

Τρισδιάστατη απεικόνιση δωματίων

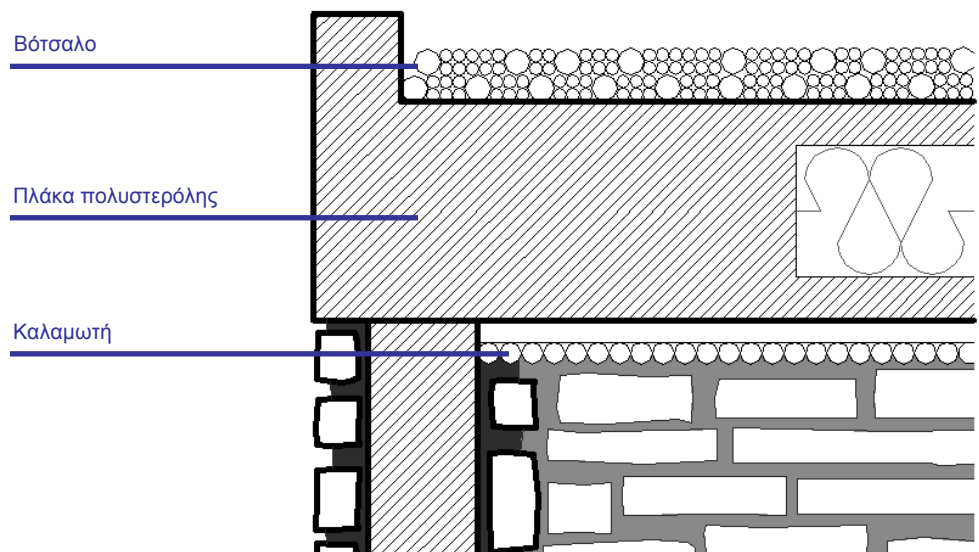
Οι τοίχοι των μασάζ και υδρομασάζ περιτοιχίζονται από ξύλινα πανέλα δημιουργώντας ένα ακανόνιστο περίγραμμα.

Οι τοίχοι αντιστήριξης είναι από σχιστόλιθους Πάρου.

Τα λουτρά των δωματίων είναι κατασκευασμένα από τσιμεντοκονία.

Η πλάκα έχει πάχος 0.50 μ. (πλάκα πολυστερόλης) για την αποφυγή δοκαριών και κολώνων στο εσωτερικό του κτιρίου. Στην κάτω της πλευρά αναρτάται καλαμωτή σαν αναφορά στην παλιά παραδοσιακή κατασκευή της στέγης.

Η στέγη δεν είναι ενιαία και έχει διαφορετικές κλίσεις, ακολουθώντας όσο γίνεται τη φυσική κλίση του εδάφους σε συνδυασμό με τις ανάγκες του εκάστοτε χώρου, ενώ επικαλύπτεται με στρώμα βότσαλου.

Λεπτομέρεια πλάκας, Κλίμακα 1:20

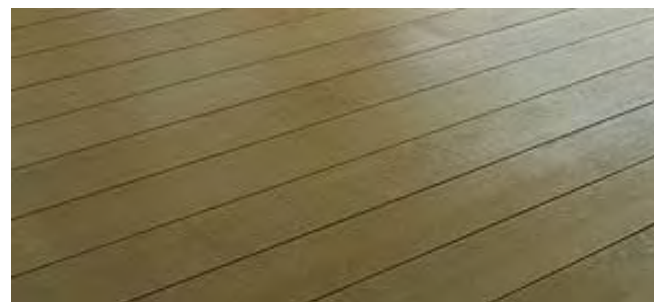
Υλικά - αναφορές

Τα μονοπάτια και ο δρόμος είναι μαλακά δάπεδα (πατημένο χώμα, χαλίκι). Το δάπεδο της αυλής που οδηγεί στο χώρο υποδοχής είναι ξύλινο τύπου deck.

Τα εσωτερικά δάπεδα των χώρων κίνησης είναι από μάρμαρο Νάξου εκτός από το δάπεδο του χώρου υποδοχής και του χώρου ενημέρωσης των λουτρών που είναι από πέτρα Πάρου διακοπτόμενη από ξύλινες σανίδες. Το δάπεδο των υγρών περιοχών (λουτήρες) καθώς και των δωματίων είναι ξύλινο.

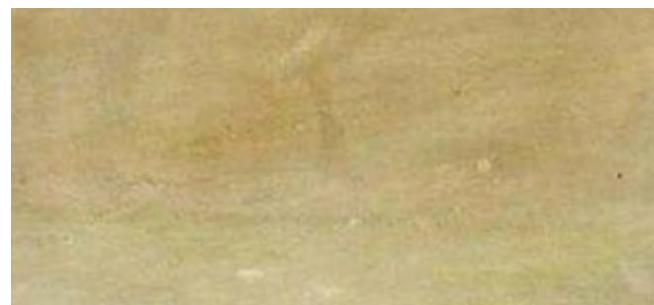
Εξωτερικό ξύλινο δάπεδο

Εσωτερικό ξύλινο δάπεδο

Μάρμαρο Νάξου

Πέτρα χώρου υποδοχής

Τα κουφώματα των δωματίων αλλά και των κοινόχρηστων χώρων του κτιρίου είναι ξύλινα.

Η τζαμαρία του μικρού εξωτερικού χώρου κοντά στην καφετέρια είναι πτυσσόμενη πόρτα με κεντρικό οδηγό ενώ οι τζαμαρίες των δωματίων και των δικών τους κοινόχρηστων εξωτερικών χώρων είναι πτυσσόμενες που σύρονται σε οριζόντιο άξονα.

Τα κιγκλιδώματα είναι ξύλινα και ειδικά σε αυτά των δωματίων πάνω τους φέρονται ορθογώνια συρόμενα πλαίσια με επιφάνεια από καλαμωτή αποσκοπώντας σε μερική σκίαση.

Ξύλινο κιγκλιδώμα

Πλαίσιο καλαμωτής

Τελικό Μοντέλο

Τελικό Μοντέλο, Κλίμακα 1:200